

ONDERDANIG ZIJN! AAN WIE?

Zondag 26 augustus vierden wij de liturgie van de 21ste zondag door het jaar. In de tweede lezing uit een brief van Paulus werd onder andere gezegd dat vrouwen onderdanig moeten zijn aan hun mannen. Tijdens de viering zag ik enkele mensen, mannen en vrouwen, stilletjes glimlachen. Anderen hebben zich misschien geërgerd aan dat vrouwonvriendelijk woord. Opeens kwam de minister van media Sven Gatz (wellicht geen kerkganger) ten tonele. Het leek alsof het kot te klein was. Met hem uitten anderen via sociale media hun verontwaardiging. Ik zelf kreeg van een misnoegde kerkganger ook een 'te overdenken' boodschap. Als gelovige zou je vandaag blij zijn dat een lezing uit de bijbel onderwerp is van debat in de media. Je kunt daar als gelovige tegenwoordig maar van dromen. Maar dan een ernstig debat, over het woord en de boodschap. En niet zoals de minister en zijn volgelingen, om zo maar alle erediensten en levensbeschouwingen uit de openbare omroep te bannen. Het ministeriële opzet is duidelijk: laat levensbeschouwingen niet los in het openbare debat. Da's een privézaak waar je anderen niet mee moet opzadelen.

Aan wie zijn wij vandaag onderdanig?

Wie vandaag gezond verstand heeft zal geen fan zijn van vrouwen die moeten onderdanig zijn aan hun man. Je kan echter moeilijk vermijden dat zo'n woord uit een brief van Paulus mensen ergert. Ja zelfs een weldenkend en welbespraakt man als Paulus was een kind van zijn tijd. Blijkbaar was hij zelf niet altijd in staat om de heersende vooroordelen in zijn tijd te overstijgen. Vraag is of wij, hoe weldenkend we ook menen te zijn, dat kunnen? Ik laat hier even Kolet Janssen aan het woord: *'Ook wij kunnen slechts met veel moeite en op uitzonderlijke topmomenten uitstijgen boven de waan van onze tijd. We zijn oprecht moreel verontwaardigd bij het leed van de Rohingya's, maar gaan in eigen land zelf niet altijd fraai om met mensen die op een of andere manier 'anders' zijn. Om maar iets te noemen. Moreel verontwaardigd zijn is soms heel goedkoop en niet meer dan een uiting van politiek correct denken.'* Ja, aan wie zijn wij onderdanig? Aan datgene wat ons dagdagelijks ingelepeld wordt? Zijn wij onderdanig aan het heersende denken van 'ieder voor zich'? Zijn wij onderdanig aan 'alles moet kunnen en mogelijk zijn' om gelukkig te leven? We zijn vaak meer onderdanig en slaaf dan we denken.

Heilige teksten

Elke levensbeschouwing kent haar heilige boeken en heilige teksten. Voor de Christenen is dat de Bijbel. Het woord dat wij horen wanneer we samen liturgie vieren. Een woord dat mensen wereldwijd met elkaar verbindt. Want elke zondag worden overal ter wereld de zelfde lezingen gelezen. Wie zijn wij dan om een lezing weg te laten omdat het dan minder lang duurt, of omdat het toch niet verstaanbaar is. Net alsof het mysterie dat we vieren, Jezus' dood en opstanding, zo duidelijk is! Kolet Janssen zegt over deze heilige teksten het volgende: *'In de heilige teksten van alle grote godsdiensten en levensovertuigingen staan soms inderdaad rare dingen. Dingen die ons bewust maken van de menselijke beperktheid en die je dus zeker niet letterlijk moet gaan toepassen in onze tijd. Maar tegelijk staan er ook tal van opmerkelijke uitspraken in. Bijvoorbeeld: De waarheid zal je bevrijden. Als je op de linkerwang geslagen wordt, keer je rechterwang toe. In het huis van God zijn veel kamers. Vele eersten worden de laatsten, vele laatsten de eersten. Om er maar enkele aan te halen. En mijn favoriet: De mens is er niet voor sabbat, maar de sabbat is er voor de mens.. Die kun je op heel wat zeer hedendaagse regelneverij toepassen.'*

Ook die uitspraken uit de Bijbel komen ons misschien niet zo goed uit, omdat ze de vinger op een paar zere wonden uit onze tijd leggen. Omdat ze door de eeuwen heen waarden blijven verdedigen die in de verdrukking dreigen te geraken, zoals barmhartigheid, geduld, vergevingsgezindheid of deemoed. Voor sommige problemen, zowel in de maatschappij als in een mensenleven, vormen die waarden nochtans een heel goede aanpak. En precies daarom zou het meer dan jammer zijn om heilige teksten te verbannen naar kerken, moskeeën en tempels. Wie alleen onderdanig is aan de gangbare normen en gedachten, verliest altijd andere belangrijke waarden uit het oog.'

Een zinvolle bijdrage

Het woord dat wij in onze liturgische vieringen beluisteren is ongetwijfeld een zinvolle bijdrage voor deze tijd. Alleen moeten we het willen horen. Alle herrie rond één zin die volledig uit de context getrokken wordt doet een ander woord van Paulus vergeten in dezelfde brief: 'Mannen, bemin uw vrouwen zoals Christus ons lief heeft.' Ja, als die liefde het wat meer zou halen op de triomferende eigenliefde vandaag, het zou mooier worden. Trouwens, wat doe je dan met de woord van Jezus in het evangelie: 'Bemin uw vijanden en doe wel aan wie u haten.' Of dat uitdagende woord uit de Bergrede: 'Zalig zijt gij wanneer men u vervolgt om mijnentwil. Verheug u en juich, want groot is uw loon in de hemel.' Hoe weerbarstig het woord in de Bijbel vaak is, toch blijft het een zinvolle wegwijzer in een samenleving die vaak het noorden kwijt is. Wanneer er onder de Romeinen en heftige discussie was, schrijft Paulus hen: 'Laten we streven naar wat de vrede bevordert en naar wat opbouwend is voor elkaar.' Dat is zoveel rijker dan streven naar het eigen gelijk, of onderdanig zijn aan het heersende leefmilieu. Ja, laten we woorden toch niet uit hun context rukken. Sommige woorden uit heilige teksten zijn nog steeds een bron van wijsheid. Ook vandaag!

Johan Loones

(alle reacties welkom op johan.loones@skynet.be)